

CUPRINS

<i>Personalități necesare timpului și locului (Gheorghe Duca)</i>	5
<i>Sub steaua Renașterii (Ion Druță)</i>	7
Introducere (<i>Andrei Eșanu</i>)	10
Notă asupra ediției (<i>Andrei Eșanu</i>)	12
Abrevieri	13

CAPITOLUL I

OBÂRȘIA CANTEMIREȘTILOR.

FAMILIA ȘI DOMNIA LUI CONSTANTIN CANTEMIR (1612/1627–1693)

1. Cantemireștii. Eseu genealogic (<i>Ștefan S. Gorovei</i>)	16
Răzeșii Silișteni până la Cantemir	17
Cantemir: cariera; primele două căsătorii	21
Anița Bantăș, nepoata doamnei lui Duca-Vodă	29
Varia.....	43
2. Constantin Cantemir (1627–1693). O viață neobișnuită – de la Silișteni la scaunul Moldovei (<i>Constantin Rezachevici</i>).....	47
Obârșia numelui Cantemir.....	47
Data nașterii lui Constantin Cantemir.....	50
În „steagurile moldovenești” din Polonia.....	51
Dregător în Țara Românească.....	55
Revenirea și activitatea în Moldova.....	57
„La boierie mai mare”	62
Domnia lui Constantin Cantemir	70

3. Fiicele lui Constantin-Vodă Cantemir (<i>Andrei Eșanu, Valentina Eșanu</i>)	93
Ruxandra (1666/1668–ante 1711)	93
Safta (Elisafta) (1676–1696/1697)	95

CAPITOLUL II

ANTIOH CANTEMIR (1670–1724). DOMNIILE, FAMILIA ȘI URMAȘII

1. Domniile (<i>Demir Dragnev</i>)	98
Prima domnie a lui Antioh Cantemir (1695–1700).....	98
A doua domnie a lui Antioh Cantemir (1705–1707).....	105
2. Familia și descendenții lui Antioh Cantemir (<i>Paul Păltănea</i>)	109
Antioh Cantemir, fiul lui Constantin Cantemir	109
Ionița Cantemir, fiul lui Antioh	115
Constantin și Dumitrașcu Cantemir, fiii lui Antioh	124
Maria Cantemir, fiica lui Constantin	131
Dimitrie, fiul lui Constantin Cantemir	133
Maria, fiica lui Antioh Cantemir și soțul ei Constantin Dudescu	136
Anița, fiica lui Antioh Cantemir și soțul ei Toader Palade.....	141

CAPITOLUL III

DIMITRIE CANTEMIR (1673–1723).

VIAȚA ȘI ACTIVITATEA POLITICĂ (*Andrei Eșanu, Valentina Eșanu*)

1. Aspecte biografice	156
Considerente privind data nașterii.....	156
Copilăria și adolescența. Educația și instruirea. Logodna.....	159
Prima ședere la Constantinopol (1690–1691)	165
Întoarcerea în Moldova (1691–1693).....	169
Prima domnie (martie–aprilie 1693)	173
A doua ședere la Constantinopol (1693–1699)	175
Prima căsătorie.....	181
A treia ședere la Constantinopol (1700–1710)	182
2. A doua domnie a lui Dimitrie Cantemir (8 noiembrie 1710–iulie 1711)	191
Preliminarii. Scurtă privire istorică.....	191
Urcarea în scaun și primele acțiuni de politică internă și externă	195
Tratatul de alianță cu Rusia (Luțk, aprilie 1711).....	203
Manifestul lui Petru I (8 mai 1711, Iavorovo) către locuitorii Moldovei și ai Țării Românești	207
Proclamația-adresare a lui Dimitrie Cantemir către popor	209

Întrevederile lui Dimitrie Cantemir cu Petru cel Mare	211
Lupta de la Stănilești și consecințele ei (<i>Victor Țvircun</i>).....	216
3. Dimitrie Cantemir în Rusia (<i>Victor Țvircun</i>)	227
4. Aducerea osemintelor lui Dimitrie Cantemir de la Moscova la Iași (1935) (<i>Sorin Iftimi</i>).....	243

CAPITOLUL IV

DIMITRIE CANTEMIR – OM DE ȘTIINȚĂ

1. Dimitrie Cantemir și Academia de Științe din Berlin (<i>Andrei Eșanu, Valentina Eșanu</i>).....	254
2. Dimitrie Cantemir – istoric (<i>Andrei Eșanu, Valentina Eșanu</i>).....	266
Probleme de istorie națională.....	267
Probleme de istorie universală.....	288
3. Dimitrie Cantemir – geograf (<i>Andrei Eșanu, Valentina Eșanu</i>).....	297
4. Activitatea cartografică a lui Dimitrie Cantemir (<i>Andrei Eșanu, Valentina Eșanu</i>)	306
5. Scrierile filosofice ale lui Dimitrie Cantemir (<i>Gheorghe Bobâna</i>).....	321
6. Stat și drept în opera lui Dimitrie Cantemir (<i>Dumitru C. Grama</i>).....	332
Constituirea și evoluția statului	333
Drept și justiție în Țara Moldovei după D. Cantemir.....	350
Evoluția statutului juridic al Țării Moldovei.....	355
7. Dimitrie Cantemir – etnolog (<i>Victor Cirimpei</i>).....	359
Datini, obiceiuri și creații populare.....	361
Paremiologie și expresii idiomatice, jocul de cuvinte, frământarea de limbă.....	365
Originea etnică a popoarelor est-romane.....	369
Cu dragoste și mândrie pentru plaiul moldovenesc.....	370
Valori naționale în memoria, practica și tradiția poporului	373

CAPITOLUL V

DIMITRIE CANTEMIR – OM DE CULTURĂ

1. Dimitrie Cantemir – scriitor (<i>Haralambie Corbu</i>).....	378
2. Dimitrie Cantemir și arta muzicală (teoretician, compozitor, instrumentist și pedagog) (<i>Victor Ghilaș</i>).....	389
Muzica în familia Cantemireștilor.....	389
Sistemul teoretic al muzicii clasice turcești în concepția lui Dimitrie Cantemir	392
Componistica muzicală în preocupările lui Dimitrie Cantemir	405
Dimitrie Cantemir – instrumentist și pedagog.....	413
Muzica și alte arte în familia lui Dimitrie Cantemir	419
3. Polifonism cultural și civilizațional la Dimitrie Cantemir (<i>Haralambie Corbu</i>).....	428

CAPITOLUL VI

DOAMNELE ȘI DESCENDENȚII

LUI DIMITRIE CANTEMIR (*Andrei Eșanu, Valentina Eșanu*)

1. Doamnele lui Dimitrie Cantemir	444
Casandra Cantacuzino-Cantemir (? –1713)	444
Anastasia Trubețkaia-Cantemir (1700/1705–1755).....	453
2. Descendenții lui Dimitrie Cantemir.....	462
Maria Cantemir (1700–1757)	462
Smaragda Cantemir (1701–1720)	477
Matei Cantemir (1703–1771)	478
Constantin Cantemir (1705–1747)	482
Serghei (Șerban) Cantemir (1706–1780)	485
Smaragda-Ecaterina Cantemir-Golițana (1720–1761)	490

CAPITOLUL VII

ANTIOH CANTEMIR (1708–1744) – SCRITOR, FILOSOF ȘI DIPLOMAT

1. Copilăria și studiile. Formarea intelectuală (<i>Gheorghe Bobâna</i>).....	494
2. Antioh Cantemir – diplomat și om politic (<i>Gheorghe Bobâna</i>).....	504
3. Antioh Cantemir – scriitor (<i>Haralambie Corbu</i>)	516
4. Antioh Cantemir – filosof (<i>Gheorghe Bobâna</i>).....	537
5. Antioh Cantemir – propagator al operei tatălui său (<i>Andrei Eșanu, Valentina Eșanu</i>).....	559

CAPITOLUL VIII

STEMELE CANTEMIREȘTILOR (*Silviu Andrieș-Tabac*)

Armele heraldice ale Cantemireștilor	570
1. Armele heraldice utilizate de Cantemirești în calitate de domni ai Țării Moldovei.....	572
2. Armele heraldice utilizate de Cantemirești în Rusia.....	580
Încheiere (<i>Andrei Eșanu</i>)	598

ANEXĂ la volum:

Neamul Cantemireștilor. Arbore genealogic (*Andrei Eșanu, Valentina Eșanu*)